

Plébánia templom védőszentje:

SZENT ISTVÁN DIÁKONUS

December 26.

+Jeruzsálem

István diákonus vértanúságát Szent Lukács örökítette meg az Egyház számára az Apostolok Cselekedeteiben (6,1--8,2). E két fejezetben Lukács nem annyira a vértanúságot hangsúlyozta, mint inkább azt az üdvtörténeti fordulatot, amelynek dátuma István halálának napja: a fiatal Egyház Jeruzsálemből szétszóródik „Júdeába és Szamariába”, majd a pogányok közé is, s ezáltal egyre szélesebb körben terjed az Evangélium.

István a hét diákonus egyike, akiket az apostolok azért választottak, mert feszültség támadt a görög nyelvű és hellén kultúrájú, valamint a jeruzsálemi hívek között. A görögök úgy érezték, hogy az ő özvegyeiket elhanyagolják az alamizsnaosztásnál. Az apostolok ezért úgy határoztak, hogy megbíznak hét hellén férfit az asztal szolgálatával, s ők az imádságnak és az ige szolgálatának élnek. E férfiak a hellén keresztények tekintélyes képviselői lehettek, s emellett igazi apostolok, akiket nem lehet ugyan együtt említeni a Tizenkettővel, de teljes bátorsággal hirdették az Evangéliumot, és magukkal vitték egész Júdeába.

A hét diákonus közül Lukács kiemeli Istvánt, „ezt a hittel és Szentlélekkel eltelt férfit” mint igazi keresztényt. Isten nagyobb mértékben tette őt kegyelme eszközévé, mint a másik hatot, ezért művelt csodákat és jeleket a nép körében. Emellett a bölcsesség ajándékából is bőségesebben részesült, ennek köszönhetően hirdette oly nagy erővel Isten ígését:

„István kegyelemmel és erővel eltelve csodákat és jeleket művelt a nép körében. Erre a libertinusok, cirenieiek, alexandriaiak, kilikiaiak és asiaiak zsinagógájából némelyek ellene támadtak, és vitatkozni kezdtek Istvánnal, de bölcsességével és a Lélekkel szemben, amellyel beszélt, nem tudtak helytállni.”

Az elbeszélésben Istvánt nemcsak bölcs és Szentlélekkel eltelt tanúnak, átütő erővel érvelő szónoknak láthatjuk, hanem látnoknak is, akinek arca fölragyog, mint egy angyalé, és arra is méltónak találtatott, hogy Isten dicsőséges jobbán meglássa az Emberfiát.

Lukácsnak azonban nem az a célja, hogy elmélkedés tárgyául állítsa elénk a szent diákonus alakját, hanem az Egyház története szempontjából látja fontosnak István szerepét, mert az ő halála vezeti be az Egyház elszakadását a Templomtól és a zsidóságtól. István személyében és küldetésében világosan láthatóvá válik a lelkek szétválása, hasonlóan ahhoz, ami Jézus körül lejátszódott. Nem véletlenül válik a tanítvány életének vége is hasonlóvá Mesteréhez. Minden égi ajándékot a szolgálatra kapott István, aki a szó eredeti értelmében, teljes egészében szolgál, „diákonus” volt.

Miként Jézust, Istvánt is a főtanács elé állították, és ez a jogi hatóság folytatta le a pert. Ugyanazokkal a vádakkal léptek föl ellene, mint Jézus ellen: „Embereket fogadtak föl, hogy állítsák: t'Hallottuk, hogy káromló szavakkal illette Mózeset és az Istent! Ő Fölizgatták a népet, a papokat és az írástudókat, úgyhogy rárontottak, megragadták, és a főtanács elé hurcolták. Ott hamis tanúkat szólaltattak meg, akik állították: t'Ez az ember folyvást a szent hely és a törvény

ellen beszél!Ŧ" (ApCsel 6,11--13).

Istvánon beteljesedik Krisztus ígérete: „Amikor majd a zsinagógákba vagy a hatóságok és a hatalmasságok elé hurcolnak titeket, ne gondolkodjatok rajta, hogyan védekezzetek és mit mondjatok, mert a Szentlélek abban az órában majd megtanít benneteket rá, hogy mit kell mondanotok" (Lk 12,11--12). Ezért tudja István is, hogy mit kell mondania. Áttekinti Izrael egész történetét, az üdvtörténetet, amelynek során Isten oly sokszor művelt csodákat a nép érdekében. Felsorolja Isten csodatetteit és a nép ellenkezését, mert „atyáink szívük mélyén visszavágytak Egyiptomba" (7,39). István a maga prófétai látásával látja, hogy a történelem vonalai egy pontban találkoztak: Isten elküldi egyszülött Fiát, az Igazat, s a zsidók, mert keménynyakúak és körülmetéletlen a szívük, keresztre feszítették őt. És ekkor a történelem vonalai ismét tágulni kezdenek a jövő felé: Isten már nincs a Templomhoz és az „az ő népéhez" kötve. Az örömhír most terjedni kezd a pogányok felé: „A Magasságbeli nem lakik emberi kéz emelte hajlékban, ahogy a próféta is mondja: ŦAz ég az én trónusom, s a föld lábam alatt a zsámoly.Ŧ Milyen házat építhettek nekem -- mondja az Úr --, hol lehetne a pihenőhelyem? Hát nem az én kezem alkotott mindent? Ti vastagnyakúak, körülmetéletlen szívűek és fülűek, mindig ellenálltatok a Szentléleknek, s mint atyáitok, olyanok vagytok ti is. Melyik prófétát nem üldözték atyáitok? Mind megöltétek azokat, akik az Igaz eljövételéről jövendöltek. S most ti lettetek árulói és gyilkosai, ti, akik az angyalok közreműködésével átvettétek a törvényt, de nem tartottátok meg!" (7,48--53).

A vádlott védőbeszéde súlyos vádként hullott a vádlókra, amit azok meg is értettek, azért vicсорították rá a fogukat. István azonban kimondta az ítéletet: „Látom a megnyílt eget és az Emberfiát, amint ott áll az Isten jobbján!" Igen, a Bíró látta, aki fölment a mennybe, és a saját szava szerint megtagadja azokat, akik megtagadják őt. Elvételük tőlük az örömhír, s akik most köveket ragadnak, hogy Istvánt elhallgattassák, a végső ítélet előtt állnak.

István a halálával megpecsételte bátor tanúságtételét. De a mennyei Bíró, aki ellenségei ellenére ment föl a mennybe, állja a szavát, és megvallja azokat, akik megvallják őt. Az igaz tanú, aki Mesteréhez annyira hasonlóan hal meg, nem hiába kiáltja: „Úr Jézus, vedd magadhoz a lelkemet!" (7,59).

István annyira diákonus, annyira jó értelemben szolga volt, hogy Lukács a vértanúsága történetét is egészen az Evangélium terjedésének szolgálatába állíthatta. És ez minden szent életében így van: a személyük egészen eltűnik a szolgálatuk mögött, amit Isten megbízásából a keresztény közösség, az emberek, a világ és az üdvtörténet javára végeznek. Maga Jézus is így fogta föl életét: „...az Emberfia nem azért jött, hogy őt szolgálják, hanem hogy ő szolgáljon és odaadja az életét" (Mk 10,45). Az igazi tanítványok, a szentek, ebben követik Krisztust, aki erre hívja őket.

István diákonus ünnepét a legrégibb liturgikus források december 26- ra teszik.

Képzeljük magunk elé a történeteket, ahogyan Szent Lukács leírta, s ahogy Karácsony másnapján hallani szoktuk a szentmisében.

István a főtanács előtt először halkán, az igaza tudatában lévő ember nyugalmaival beszél, ám egyszer csak villámot vet a tekintete, és mint a vihar, úgy csap le a főtanács tagjaira.

Szavaitól zűrzavar támad: a főtanács tagjai fölugrálnak a helyükről, és dühük jeléül a fogukat

vicsorítják feléje. Amikor István elmondja látomását, tovább nem fékezik magukat: a főpap megszaggatja a ruháját, a többiek ordítva befogják a fülüket, hogy ne hallják a „káromlást”. Ezzel a pernek vége is szakadt, hiszen a hallott káromlás után nem volt szükség többé tanúkra. A káromlás büntetése a megkövezés volt. A főpap talán még megkísérelte, hogy a formaság kedvéért ítéletet hirdessen, de az általános kavarodásban erre már senki nem figyelt oda. Mintha eszüket vesztették volna az emberek, rárohantak Istvánra, és hangos kiabálás közepette tuszkolták vonszolták ki a teremből, ki a városon kívülre, hogy ott haljon meg. Vitték végig Jeruzsálem utcáin a Damaszkuszi-kapu felé, hogy ott hajtsák végre a megkövezést.

„De hát mi rosszat tett?” -- kérdezték néhányan félénken, akik látták Istvánt a fékevesztett tömeg gyűrűjében. A tömeg azonban nem gondolkodott, csak ordított és tolongott az áldozat körül. Elérvén a kapuhoz, gúnyos kiáltások közepette kitaszították, hogy fusson az életért, ha tud. István azonban nem fut el a kövek elől. Hanem amikor hullani kezdtek rá a kövek, ő térden állva így könyörgött: „Uram, ne ródd föl nekik ezt bűnül!” -- és e szavakkal elszenderült.

Saul pedig, aki ezeknek tanúja volt, és a megkövezők az ő lába elé tették le a ruhájukat, ugyanezen a kapun át indult el egy héttel később Damaszkuszba. Akkor, ismét elhaladva a hely mellett, a szíve valószínűleg gyorsabban kezdett verni, hiszen hallotta István utolsó imádságát. Önkéntelenül is a szeme elé kapta a kezét, majd lova oldalába vágta sarkantyúját hiszen Damaszkusz még messze volt. Nem is sejtette, hogy még mielőtt beérne Damaszkuszba, találkozni fog Azzal, aki a vértanú diakonus helyére belőle formál apostolt, hogy az Evangélium egyre szélesebb körökben terjedjen a pogányok között.

Kérünk, Istenünk, add, hogy követhessük azt, akit tisztelünk, és megtanuljuk ellenségeinket is szeretni, mert Szent István diakonus vértanúságát ünnepeljük, aki a gyilkosaiért is tudott imádkozni!

Szent Margit kápolna a somlóhegy:

ANTIÓCHIAI SZENT MARGIT szűz, vértanú

Július 20.

A 6. század után készült legendája így beszéli el életét:

290 esztendő telt el üdvözítő Urunk megtestesülése óta, amikor Diocletianus, a dalmáciai írnok fia kegyetlen kézzel ragadta meg a római birodalom kormányát. Uralkodásának első évében ugyanis társként maga mellé vette a gonosz és elvetemült Maximianust. Mindketten gyűlölettel fordultak a keresztények ellen. Diocletianus az üldözésben felülmúlta a korábbi császárokat, mert elrendelte, hogy az egész birodalomban állítsák bíróság elé a keresztényeket, s tüzzel-vassal irtsák őket, hogy még a nevük is eltöröltessék a földről.

Uralkodásának 19. esztendejében ő maga keleten, Maximianus nyugaton irtotta az Egyházat. De a mindenható Isten ítélete szerint az üldözés második évében Diocletianus Nikomédiában, Maximianus pedig Milánóban letette a császári méltóságot. A kegyetlen üldözés ezután még egyszer föllángolt és Konstantin hetedik évéig tartott. Ekkor Marcellus volt a pápa, aki maga is

vértanú lett (304. április 26-án).

Ebben az időben Margit, aki 15. évében járt, amikor hallott az üldözésről, így könyörgött az Úrhoz: „Uram, Jézus Krisztus, ki a szentek élete és erőssége, a szomorúak vigasztalója, s az ínségesek üdvössége vagy, ki soha nem hagyod el azokat, akik remélnek benned, erősíts meg engem, kis szolgálódat, hogy ha ideér a zsarnoki hatalom, rám támad és testemet megkínozza, ne engedd, hogy megtagadjalak! Uram, te alkottad a lelket és a testet; ismered a törékeny embert. Kérlek, emlékezz rá, hogy por és hamu vagyok. Apám és anyám, kiknek buzdítaniuk kellene, hittagadásra akarnak rávenni. De te, Uram, aki az én hűséges üdvözítőm vagy, hiszem, hogy elfogadsz áldozatul, ezért nem félek; mert mit tehet velem az ember?”

Ez a szűz, Margit egy Aedesius nevű tekintélyes pogány pap leánya volt. Apja nagyon szerette, anyja viszont korán meghalt, s így a kicsi Margit vidékre került egy dajkához, aki keresztény volt. Amikor a felcseperedett Margit hazakerült, apja felismerte, hogy keresztény lett. Mindent elkövetett, hogy lányát „kijózanítsa”. Amikor látta, hogy semmire sem megy, iszonyúan megharagudott, rá sem bírt nézni, sőt elűzte a házától. Az Úr azonban, aki soha nem hagyja el a benne bízókat, szokásos jóságával megvigasztalta Margitot, s oly kedvessé tette egykori dajkája előtt, hogy az leányává fogadta.

Az erények közül főként az alázatosságot kapta ajándékba az Úrtól; ennek erejében feledni tudta nemes származását. Mindenben szolgálatára állt dajkájának, még a bárányait is kihajtotta legelni. Ebben az időben érkezett Asia tartományból Antióchiába Olibrius prefektus a keresztények üldözésére. Útja a legelő mellett vitt el, ahol Margit a többi lányokkal a bárányokat őrizte.

Olibrius meglátta, hogy Margit a legszebb közöttük, ezért parancsot adott szolgálóinak, hogy tudják meg, ki ez a leány. Ha szabad, feleségül veszi, ha rabszolga, megadja az árát és ágyasává teszi. A szolgálók útnak eredtek, megkeresték Margitot, s a prefektus elé vitték.

Miközben vitték, nagy félelem fogta el Margitot a kegyetlenség miatt, amellyel Krisztus ellenségei Isten szolgálóinak nem a testét, hanem a lelkét akarták megtörni. Szent Jeromos (lásd: A szentek élete, 552. o.) megjegyzi Remete Szent Pál (lásd: A szentek élete, 749. o.) életrajzában, hogy sokan inkább a hegyekbe menekültek és barlangokban éltek vadállatokkal, minthogy a pogányok kezébe essenek. Félték ugyanis, hogy a gyötrelmek közepette megtagadják hitüket.

A gyötrelmekről való félelmében a gonoszok kezei között a szűz Margit így könyörgött a mindenség Urához: „Irgalmazz, Uram, irgalmazz a te szolgálódnak! Siess segítségemre szorongatásomban! Adj erőt és kitartást a fájdalmak elviselésére, hogy akik el akarnak tőled tántorítani, lássák és szégyenüljenek meg. Ne engedd, Uram, hogy eltántorodjam szent vallásodtól, hanem szállj szembe ellenségeimmel, hogy a lelkem a te segítségeddel sértetlenül szabaduljon meg ezektől a vadállatoktól, és neked szentelt szüzességem sértetlen maradjon. Küldd el azért a te szent angyalodat, hogy őrizze és oltalmazza testemet és lelkemet, hogy dicsérjelek és dicsőítselek téged, mert te mindörökké áldott vagy.”

Miközben Margit így imádkozott, a katonákkal a prefektus szállásához ért. Jelentették a katonák: „Uram, méltóságod nem sértheti meg az istenek tiszteletét és a császárok rendeletét, melyet nemcsak Róma nemes népe, hanem az egész világ mindenütt megtart. Ez a leány pedig, akit meg kellett keresnünk, arra a kérdésre, hogy rabszolga-e avagy szabad, kereszténynek vallotta magát. Idegenkedik a szent istenek tiszteletétől, és azt vallja, hogy a zsidók által megfeszített Jézust tiszteli. Amikor megfoglottuk, sem szép szóval, sem megfélemlítéssel nem tudtunk lelkére hatni.

Idehoztuk eléd, hogy magad kivizsgálhasd a dolgot."

Ennek hallatára a gonosz bíró nagyon elszomorodott, s megparancsolta, hogy állítsák Margitot elébe. Így kezdett beszélni a lányhoz: „Leányom, ne félj semmitől, mondd el nekem a származásodat, hogy rabszolga vagy-e, vagy szabad?" A szent szűz így válaszolt:

„Nemzetségemet ebben a városban mindenki ismeri. Ha szabadságom felől kérdezel, tudd meg, hogy senkinek nem vagyok rabszolgája. De számmal és szívemmel az én Uram, Jézus Krisztus szolgálójának vallom magam, akit kiskorom óta imádom és tisztetek." A prefektus megkérdezte: „Mi a neved?" Margaréta így válaszolt: „Az emberek Margitnak hívnak, de ami ennél több, a keresztységem óta keresztény vagyok."

A prefektus nagyon megharagudott, s elrendelte, hogy sötét börtönbe zárják Isten szolgálóját, senki ne látogathassa, ételt és italt ne adjanak neki. Így akarta megtörni akarátát. Margitot azonban angyali látogatás vigasztalta, s mennyei fényesség ragyogta be. Állhatatosan kitartott Krisztus megváltásában, s minden fenyegetést semmibe tudott venni.

Amikor a prefektus látta, hogy sem hízelgéssel, sem ijesztegetéssel nem megy semmire, bement Antióchiába, s összehívta a város vezetőit és a bölcseket és tanácskozott velük, hogyan lehetne okos érveléssel legyőzni Margitot, anélkül, hogy meg kellene ölni. Hosszas tanácskozás után arra jutottak, hogy népgyűlést kell tartani, s talán a sokaság előtti szégyentől félve megváltoztatja magatartását, s akit a börtön és az éhség nem tudott legyőzni, az a népszerűségnek talán enged. Másnap a prefektus pompás bírói széket építtetett és összehívta a város népét.

Miután összegyűlt a férfiak és nők nagy sokasága, a prefektus teljes díszben elfoglalta székét, s parancsot adott, hogy állítsák elő Krisztus szolgálóját. Amikor Margit előtte állt, hízelgő szavakkal kezdett hozzá szólni: „Leány, látjuk, hogy vesztedbe indultál. Látjuk, hogy elmédet bizonyos tévedések tartják fogva és intelmeinknek nyakasan ellenállsz. Nem akarjuk veszteted, sőt minden erőnkkel meg akarunk szabadítani, ezért buzdítunk, hagyd el tévedésedet és lépj az üdvösség útjára, melyet mutatunk neked, s melyen a mi kegyűnket is elnyerheted is a kínzásoktól is megmenekülhetsz. Nagyon fájdalmas volna, ha meg kellene ölnünk, ezért adtunk eddig haladékot és nem kezdtünk kínozni. Fogadd el tehát a jó tanácsot, hogy üdvösséget találj és ne ess a hóhérok kezébe. Íme, előtted van az élet és a halál, az öröm és a gyötrelm, nyújtsd ki a kezéd és válaszd, amit jobbnak látsz!"

Az Úr szűz szolgálóleánya így válaszolt neki: „Az üdvösségre és az öröme vezető jó tanácsot Isten jóságából már megtaláltam és szívembe zártam. Ez pedig az, hogy az Úr Jézus Krisztust, akit erős reménnyel dicsőítetek, imádjam, áldjam és teljes szívemből tiszteljem, s őt soha el ne hagyjam. Ez ügyben ne fáradj tovább. És ne bizonytalankodj, mert semmi hatalom és semmifajta erőszak nem rabolhatja el szívemből ezt a kincset." Olibrius azt mondta:

„Mióta megszólaltál, gögös konoksággal feleselsz! S amilyen kedves szavakkal próbáltalak meggyőzni, te olyan szemtelen vagy jóságunkkal szemben. Joggal gondolhatok arra, hogy nem magadtól beszélsz, hanem valaki felbízott, hogy így viselkedj. Nem tudom, ki lehet az az oktalan, aki ilyen mesékkel meg tudott téveszteni téged. Ezért van, hogy nem tudsz magadba szállni, és úgy válaszoltál, ahogy válaszoltál. Hiszen már csak fiatal korodnál fogva sem adhatasz magadtól ilyen választ. Minden kertelés nélkül mondd meg, ki vezetett félre?!"

Margit erre így válaszolt: „Akarod tudni, ki vezetett félre, s kitől tanultam az ostobaságot? Ha hajlandó vagy meghallgatni, hamarosan megtudhatod, föltéve, hogy hiszel Krisztusnak." A bíró:

„Türelemmel hallgatlak és szeretném tudni." Margit így kezdett beszélni:

„Bíró úr, ne csodálkozz azon, amit ilyen fiatalon mondok, mert nem emberi dolog ez. Halljad tehát és jól figyelj. Aki az Úr Jézus Krisztusnak hűségesen szolgál, nem szorul világi mesterre, akitől megtanulná, mit mondjon vagy mit válaszoljon. Ő ugyanis azoknak, akik az ő erejében bíznak, megígérte: Mikor majd átadnak titeket a világi hatalmaknak a nevem miatt, s királyok és fejedelmek előtt fogtok állni, ne töprengjetez azon; mit mondjatok és mit válaszoljatok. A Szentlélek fog helyettesíteni benneteket. Ha tehát ez így van, sőt mivel így van, nem töprengésből, hanem hitből kaptam a tudást. A hitben találtam meg mesteremet. A hitből tudjuk előadni hitünk hagyományát, s abból tudjuk visszaverni pokoli támadásaitokat."

Akkor a bíró azt mondta: „Gondoltam, hogy valami ilyesmi lakik benned, de a legostobább hazugság áldozata vagy. Mi magunk is hallottunk már Krisztus tévtanáról, hogy akit egyszer behálózott tanításával, azt sem érvelés, sem erőszak nem tudja kiszabadítani. Amit eddig csak hallomásból tudtam, azt most a te megátalkodottságodban tapasztalom is. Egy ilyen mester ne tanítsa az én lelkemet. Az ilyen tanítás távol legyen tőlem, mert arra indít, hogy megvessem a császári hatalmat, elveszítsem a legszebb örömeimet és örök nyomorúságot leljek. Te még nem tudod, mekkora a császárok méltatlankodása a keresztények miatt, ezért állítod, hogy kitartasz a szerinted igaz és szent dologban. De ha nem akarod meghallani tanácsom, akkor majd meglátjuk, kikerülöd-e a halált és életet találsz-e? Ne tévesszen meg az üres remény és a hiú ábránd! Tudd meg, hogy a legyőzhetetlen császárok azért küldtek ide bíróként, hogy Krisztus követőit, akik a szentséges isteneket nem imádják, irgalmatlanul megkínoztassam, s ha akkor sem hajlanak a szóra, kínhalálnak adjam őket. Mivel ez birodalmi törvény, addig gondold meg magad, amíg idő van, s amíg kegyességünk ifjúságodnak lehetőséget ad, nehogy később, amikor haragunk keménységét tapasztalni kezded, kegyelmet kérj, s már nem kaphatsz. Ne ámítsd magad, hogy hatalmamból bármi módon kimenekülhatsz, vagy hogy valaki kiszabadíthat. Ha erre gondoltál volna, gyorsan felejtse el, szállj magadba és sürgősen tedd meg, amit parancsolunk, azaz a megszabott napon velünk együtt imádd az istenek fölségét, különben kínszerek közepette fogod kilehelni lelkedet."

Margit így felelt: „Miért fenyegetsz engem, bíró? Miért gyalázod a keresztény vallást és dicsekszel, hogy kezedből senki nem tud kiragadni? Ha az én Uram, Jézus Krisztus csak ember lenne, ahogy te gondolod, és nem volna igaz Isten és igaz ember, az égnek és földnek királya, fenyegetéseid megijesztenének, engedelmeskednék parancsodnak és imádnám a néma bálványokat. Mivel azonban ő az égből lakik és letekint az alázatosakra, s miként a Próféta mondja: 'Trónusa az ég, lábának zsámolya a föld' -- és oly hatalmas, hogy ha akarná, téged és egész kíséretedet elnyelne a pokol torka, ezért a legostobább dolog volna elhagyni ezt az Urat, fejet hajtani az üres bálványok előtt és azokat dicsőíteni. Efelől, bíró úr, nem kell bizonytalankodnod. Fogadd el igaznak, amit mondok: Sem a császárok parancsát nem teljesítem, sem fenyegetéseiktől nem félek. Ezért nem tisztelem a hamis isteneket. Ölj meg, tépj ízekre, égess el, vess vadállatok elé: megölhatsz, de Krisztus szeretetétől nem tudsz elszakítani."

Hallván ezt a prefektus, szörnyű haragra gerjedt és megparancsolta, hogy Margitot a hajánál fogva akasszák fel és vesszőkkel verjék. A hóhérok végrehajtották a parancsot, s úgy megverték, hogy testéből patakzott a vér. A körülötte álló férfiak és asszonyok közül többen sírtak és így szóltak a vértanúhoz: „Sajnálunk, amiért kínoznak! És hiába szeretnénk megszabadítani, nem tudunk. De megmondjuk neked, hogyan szabadulhatnál meg. Láthatod, hogy a bíró haragjában el akarja törölni a földről emlékezetet. Légy hát okos és szánd meg lelkedet. Könyörülj testeden, s

legalább egy kicsit engedj szavának. Talán megkönyörül a bíró rajtad és nem ölet meg." A szent szűz így válaszolt: „Hagyjátok abba, tisztelt férfiak, s menjetek el innen, nemes asszonyok, s könnyeitekkel ne akarjátok szétszakítani bensőmet, mert az Apostol szava szerint megrontják a jó erkölcsöt a gonosz beszédek. De nem ítélek el benneteket, mert emberségesen cselekedtek és sötétben járván nem látjátok az igaz világosságot. Ha ugyanis ismernétek az igazság fényét, nemcsak engem nem akarnátok visszatartani a helyes útról, hanem ti magatok is csatlakoznátok hozzám."

A bíró ekkor megparancsolta, hogy vonják kínpadra, s tépjék testét kampókkal. A körülállók már nem bírták nézni, a szent szűz azonban égből kapott erővel semmibe vette a kínzást. De az Istent nem ismerő, pogány emberek a látványtól, amelynek irgalomra kellett volna indítania őket, a még kegyetlenebb gyilkosságra vetemedtek. Amikor ugyanis látták, hogy az Úr szűz szolgálója győzi a kínzást, kieszték, hogy másnap máglyán égetik el. Meghozván az ítéletet, elrendelték, hogy újra vigyék vissza a sötét börtönbe.

Amikor a szent szűz újra a börtönben volt, égre emelte kezét és így imádkozott: „Uram, Istenem, mennynek és földnek királya, láthatók és láthatatlanok Teremtője, ki örök életet adsz és megvigasztalod a szomorkodókat, tedd, hogy szent neved megvallásában férfiasan megmaradjak. Hogy én, aki segítséggel bizalommal harcolni kezdtem, győzhessek, s ne vegyenek erőt rajtam azok, akik gonoszul reám támadnak és mondják: Hol van az ő Istene, akiben bízott? A fényt, amit a börtön sötétje elvett tőlem, te fényes angyalod hozza el nekem! És az ördög rémképeit hatalmas jobbod űzze el tőlem. Tudjuk ugyanis, Uram, hogy a te irgalmasságod velünk van a kísértésekben."

Miközben Margit a világ Üdvözítőjéhez így imádkozott, íme, megjött a gonoszság fejedelme ezer ártásával és sokféle rémképével, hogy megfélemlítse őt. Sárkány képében jelent meg, s egymás után a legkülönbözőbb formákat öltötte, orrából és szájából tüzet okádott és el akarta nyelni Isten szolgáját. A szent szűz azonban a rémképeket látva az imádság szokott fegyveréhez folyamodott. A szent kereszt jelét rajzolta az ellenség felé és így könyörgött: „Uram, Jézus Krisztus, aki harcolsz a te katonáidért, s az ördög gőgjét a kereszt győzelmével megaláztad, kelj oltalmamra. Mondd a lelkemnek: üdvösséged vagyok. Hiszen te mondtad: Kígyókon és skorpiókon fogsz jární, eltiprod az oroszlánt és a sárkányt." -- Ennek hallatára az öskígyó szégyenkezve meghátrált, s a szűznek képtelen volt ártani.

Ujjongva az égi segítség miatt, Margit hálát adott az üdvözítő Istennek. A keresztények ellensége azonban dühöngve azon, hogy egy leány legyőzte, nem szégyellte, hogy újra próbálkozzon. Ezúttal egy tetőtől talpig szőrös ember formájában jelent meg, s rémítő arcával próbálta megijeszteni. Amikor a szűz meglátta, így szólt: „Ismerem, s átán a cselvetéseidet, föl ismerem álnok csapdádat. Miért akarsz megfélemlíteni? Ha azt hiszed, hogy kislány vagyok, nagy úr az én oltalmazóm, s hatalmas az én segítóm. Ő, az én Uram, semmivé tette pusztító hatalmadat, hencegésedet megalázta, s ha eljön majd a világ vége, az összes ördögökkel a pokolra vet. Most tehát az Ő szent nevében parancsolom neked, gonosz lélek, hogy távozz innen és ne merj többé a közelembé jönni!" -- Ekkor a gonosz lélek az isteni hatalom előtt meghajolva így szólt: „Teszem, amit parancsolsz, mert a magasságbeli Király szolgálója vagy. Imádságodra az Ő fölsége szétzúzta csapdáinkat, s ármánykodásunk veled szemben már semmire sem képes!" Ezeket mondva az ördög eltűnt Margit szeme elől.

Ezek után mennyei vigasztalás örvendeztette meg Krisztus hű szolgálóleányát: a naphoz hasonló

isteni fényesség ragyogott fel a börtönben, s a gonosz lélek után visszamaradt iszonyatos búzt elüzte. A fényből kereszt formálódott, s a kereszten egy hófehér galamb ült. Egy hang így szólt Margithoz:

„Örülj, hűséges szűz, és ujjongj dicsőséges vértanú, mert sok csatában megvetted a hamis istenek szertartásait, bátran hirdetted Krisztus nevének dicsőségét. Vértanúságod örök dicsőségbe visz, ahol az angyalokkal és a szentekkel örökre boldog leszel.”

E látogatástól a szent szűz egyre erősebb lett, s úgy felkészült lelke a szenvedésre, hogy bármi kínzás semminek tűnt számára. Amikor pedig reggel lett, a gonosz bíró nem felejtette el a kegyetlen ítéletet. Kihozatta a börtönből s a nép szeme láttára bírói széke elé parancsolta. Amikor látta, hogy Margit vidám arccal jön eléje, mintha semmi sem történt volna vele, elragadta a düh és ordítani kezdett: „Te legostobább nőszemély, te tulajdon lelked és tested ellensége!! Miért keményedett meg a szíved, mintha állat lennél? Nem törődöl üdvösségeddel!! Keményebb lettél, mint a vas, s mint a gyémánt. Hiába kínoztalak, megveted a fejedelmek parancsát, s nem vagy hajlandó az isteneknek tiszteletet adni. De tudom én, hogy mivel kell téged gyógyítani! Egyáltalán, miért vesződünk veled? A győzhetetlen császárok üdvösségére, s az istenek fölségére mondom, ha most azonnal a száddal meg nem vallod a halhatatlan isteneket, kemény nyakadat meg nem hajtod előttük, s be nem mutatod nekik az áldozatot, tűzzel kergetem ki belőled megátalkodott lelkedet. Mindjárt meglátjuk, tényleg akkora-e Krisztus-tiszteleted, hogy elviseld a máglyát. Te szerencsétlen, igyekezz megmenteni lelkedet, mielőtt megrakják a máglyát és föllobban a lángja!”

Ezek hallatára a szent vértanú így szólt a bírónak: „Miért dühöngsz, s miért fenyegetsz engem a tűzzel? Fenyegetésedtől nem félek, s kínzásaid nem rettentenek, mert ha a jutalomra tekintek, ami rám vár, minden kínzás semminek tűnik. Mert a jelen szenvedések nem mérhetők a jövőd dicsőséghez, mely meg fog nyilvánulni bennünk. Ezért a mi Urunktól, Jézus Krisztustól sem tűz, sem kard, sem a halál nem tud elszakítani. Ne halogasd már, amit tenni készülsz, mert megvetem isteneidet, s egyedül az Úr Krisztust imádom és dicsőítem.”

E szavakra a bíró kegyetlensége fellobbant és megparancsolta, hogy ruhátlanul függesszék fel és fáklyákkal égessék oldalát. Közben gúnyolódva mondta: „Na, Margit, most örülj és örvendj Krisztusban, akit nem akartál megtagadni semmiképpen sem! Íme, a nyugalom és az öröm, amit ő szerez neked! Ha tud, jöjjön most segítségemre és mentsen ki e tűzből. De még most is, ha engedelmessz nekünk, annyi gyönyörűséget kínálunk neked, hogy elfeledsz mindent, amit eddig szenvedtél!”

Margit így válaszolt: „Gúnyolsz engem a pillanatnyi égetésért és nem gondolsz az örök tűzre. Ez a keresztények dicsősége, mely által eljutnak az örökké tartó örömré. Erre vágytam mindig, ez volt minden kívánságom. Ez a tűz egy kis ideig égeti tagjaimat, téged pedig, mert ilyen pogány vagy, az örök tűz fog égetni. Az égnek és földnek Ura, aki a három ifjút kiragadta a tüzes kemencéből, megenyhít engem, hogy ez a tűz ne pusztítson el, s én a három ifjúval együtt énekeljem a dicsőítő himnuszt.” Ezeket mondván az égre emelte tekintetét és így imádkozott: „Mindenek teremtő Ura, kinek szolgálnak az elemek, hallgasd meg kiáltásomat. Add meg nekem, hogy ez a tűz ne égessen el!”

Az Úr csodálatos kegyelme! Margit úgy érezte a fáklyák lángját, mint gyenge harmatot, és így szólt a bírónak: „Lássa uram, hogyan büntethető az istenek ellensége, hiszen semmivé lett

minden próbálkozástok."

Akkor a bíró megparancsolta, hogy hozzanak egy nagy kádat, töltsék meg színültig vízzel, kötözzék meg kezét és lábát és dobják bele. Margit, amikor a halál szakadékába dobták, az Úrhoz imádkozott: „Uram, oldd fel e kötelékeket, hogy a dicséret áldozatát áldozzam neked, s a nép látva ezt, higgye, hogy te vagy az egyedüli Isten, dicsőséges vagy, és e nyomorult világ nem ismer téged!" E szóra szétszakadtak a kötelékek és sértetlenül kilépett a kádból. A jelenlévők ámulva mondták: „Valóban nagy és igaz az az Isten, akinek ez a szűz szolgál, hiszen imájára nagy csodák történtek!" Megragadván az alkalmat, a szent vértanú szólni kezdett hozzájuk:

„Ti okos férfiak, figyeljetek rám és tudjátok meg, hogy az Úr Krisztus mindenképpen teremtmény, neki szolgál minden teremtmény, ahogy ezt a velem történetből ti magatok is nyilvánvalóan láthatjátok. Hagyjátok el hát bálványaitokat, térjete meg Teremtőtökhöz és lelketek Üdvözítőjéhez, aki a sötétségből meghívott titeket csodálatos világosságára. Ha egész lélekkel megtértek hozzá, megkeresztelkedtek, a keresztény hitet cselekedettel és hitvallással megőrzitek, nemcsak a lelketek talál boldog nyugalmat, hanem az egyetemes föltámadáskor kettős jutalmat nyertek: lelketek és testetek egyaránt örökre boldog lesz."

E prédikáció hallatára a sokaság Krisztus hitére tért. Amikor ezt a bíró megtudta, félni kezdett, nehogy a nép fellázadjon ellene, s méltóságával együtt életét is elveszítse. Ezért minden kivizsgálás nélkül lefejezésre ítélte azokat, akik Margit szavára hívők lettek. Vérük ontásában megkapták a szent kereszttség újjászületését és az örök életet. Miután a bíró ezeket kivégeztette és látta Margit legyőzhetetlen állhatatosságát, megparancsolta, hogy Margitot is fejezzék le.

A hóhérok kivitték a városból a kivégzés helyére és ott átadták Malkusnak, hogy fejezze le. Margit annyit kért, hogy adjanak neki egy kis időt imádságra.

Így imádkozott: „Dicsőítelek téged, Uram, Jézus Krisztus! Magasztalom és áldom nevedet, mert hatalmas erőd törékenységet megerősítette és diadalmassá tett a harcban. Alázattal kérek, hogy most angyalaid fogadják lelkemet, szentjeid seregével együtt kapjam meg az örök boldogságot, s megláthassam a te színedet, ki az Atyával és a Szentlélekkel élsz és uralkodol mindörökkön örökké, amen."

E szavak után sürgette a hóhért, az pedig a parancsnak megfelelően lefejezte. Amikor meghallották ezt a keresztények, jöttek, elvitték a testét, s ahogy a keresztényeknél szokás, méltó tisztelettel eltemették. Amikor az Egyház visszanyerte a békét, sírja fölé bazilikát építettek az Úr Jézus Krisztus dicsőségére.

Borszörcsök templom védőszentje Szent Anna

SZENT ANNA és SZENT JOACHIM

Július 26.

Az újszövetségi szent könyvek semmit nem mondanak a Boldogságos Szűz Mária szüleiről. Néhány névvel találkozunk a rokonságból: Erzsébet és Zakariás, Szalóme és Zebedeus, de e két szülő nevét nem tudjuk. Egy 2. századi apokrif könyv mondja, hogy Mária édesanyját Annának,

apját Joachimnak hívták, és a két név jelentése figyelmet érdemel, mert Anna annyit jelent: kegyelemmel áldott, Joachim pedig: Isten megvigasztal.

Az ünnep a 13--14. században terjedt el Európában, annak az érdeklődésnek következményeként, amellyel Krisztus emberi természete és emberi valósága felé fordultak a hívők. Ez az érdeklődés a keresztes háborúkból visszatért lovagok elbeszélései nyomán éledt föl, és kiterjedt Jézus szülőföldjére és rokonságára is. Érhető, hogy az Üdvözítő nagyszülei iránti tisztelet is felélénkült.

Az ünnep dátuma egy templom fölszentelésének évfordulójából adódott. A régi hagyomány ugyanis úgy tartotta, hogy Mária Jeruzsálemben született, és szülőháza, Anna asszony háza a Bethesda-tó közelében állt. Az 5--6. században e föltételezett születési hely fölé bazilikát építettek, s ennek fölszentelési napja volt július 26.

Szent Anna tiszteletéről Bálint Sándor a következőket írja: „A hazai Szent Anna-tisztelet gazdagságát és színes változatosságát a kultusz sokrétősége mutatja. Kiváltságos patrónajaként tisztelte sok ügyében-bajában az asszony nép, de tisztelték azok is, akiknek foglalkozása valamiképpen a gazdaasszonysággal, asszonyi gondoskodással függ össze: a szövőmunkások, csipkeverők, seprűkötők.

Céhpatrónaként tisztelték az asztalosok azért, mert hajdanában az oltárszekrény elkészítése a mesteremberek feladatai közé tartozott, márpedig Anna volt méltó arra, hogy az élő tabernákulumot, Máriát a méhében hordozza... a kádárok is tisztelték, nyilván abból a megfontolásból, hogy Jessze törzséből, Anna és Mária méhéből sarjadt a Szőlőtő: belőle termett a megváltás bora, (a megváltó Vér)... Védőszentje volt a bányászoknak is, nyilvánvalóan azért, mert ünnepének evangéliuma a szántóföldön elrejtett kincsről, a drágagyöngyöt kereső kalmárról szól, és e hasonlatokat Szent Annára is lehetett vonatkoztatni. A barokk korban Szent Anna külön tisztelt patrónája volt a haldoklóknak."

A bizánci rítusban július 25-én ülik Szent Anna asszony halála napját, amely napon Konstantinápolyban 550 körül templomot szenteltek a tiszteletére. Nyugaton a 12. századtól terjedt el a július 26-i ünnep. V. Pius pápa 1568-ban eltörölte, de 1583-ben ismét felvették a római naptárba, július 26-ra. Szent Joachimot 1584-től március 20-án, 1738-tól a Nagyboldogasszony oktávája utáni vasárnapon, 1913-tól augusztus 16-án ünnepelték. 1969-ben egy napra tették Szent Annával.

A legenda elbeszélése szerint Szent Anna szüleit Stolanusnak és Emerenciának hívták, és Betlehemben éltek. Anna a Názáretben élő Joachimnak lett a felesége, s mindketten Júda nemzetségéből és Dávid házából származtak. Húsz évig éltek már együtt, de nem volt gyermekük. A vagyonukat három részre osztották: egy részt maguknak tartottak meg, a másik részt a templomnak és a papoknak adták, a harmadik részt pedig szétosztották a szegények között.

Gyermektelenségük fájdalmát tovább fokozta egy eset: a templomszentelés ünnepére fölmentek Jeruzsálembé, és Joachim áldozati ajándékot akart felajánlani, de egy Iszakár nevű pap visszautasította az ajándékot azzal a megokolással, hogy bűnös kézből nem fogadja el. Joachim házasságának terméketlenségét ugyanis bűnössége nyilvánvaló jelének látta.

Joachimot ez a megszegényítés olyan érzékenyen érintette, hogy hazatérve elhatározta: nem

marad többé a városban, hanem elbujdosik az erdőkbe és a mezőre a pásztorok közé. És így is tett. Nem sokkal később azonban megjelent neki Isten angyala és megvigasztalta. Megígérte neki, hogy imádságaiért és alamizsnáiért Anna gyermeket szül, mégpedig egy leányt, akit majd Máriának kell nevezniük. Az angyal azt is megmondta, hogy a gyermek fogantatásától fogva telve lesz Szentlélekkel. Szava igazsága mellé jelül azt adta, hogy Joachim menjen föl Jeruzsálembe hálát adni Istennek, és a templomban, az Aranykapunál találkozni fog a feleségével, akit ugyanígy angyali jelenés indít arra, hogy a templomba menjen. Úgy is történt. Joachim és Anna az Aranykapunál találkoztak, boldogan elmondták egymásnak a látomásukat, majd hálát adván Istennek, visszatértek otthonukba, Názáretbe.

Anna az ígéret szerint fogant és megszülte a kislányt, akit Máriának neveztek el. Joachim ezután hamarosan meghalt. Anna másodszor is férjhez ment egy Kleofás nevű férfihoz, kitől ismét lánya született, és azt is Máriának nevezték. Kleofás halála után Anna harmadszor is férjhez ment egy Salamon nevű férfihoz, akitől újra leánygyermeket szült, és e harmadik lányt is Máriának nevezték el.

A legenda -- az apokrif szerzőktől vett értesülések alapján -- így részletezi Jézus rokonságát: az a Mária, aki Anna második házasságából született, később Alfeus felesége lett, és négy fiút szült: a fiatalabb Jakabot, Júdás Tádét és a Zelóta Simont, akik Jézus apostolai lettek, valamint a Justusnak nevezett Józsefet, aki Jézus tanítványa volt. A harmadik Mária, akit atyja után Szalóménak is hívtak, Zebedeus felesége, Jakab és János apostol anyja lett.

Ezek az adatok természetesen nem fedik a történeti valóságot, de azt a hívő és szeretettel teljes gondoskodást jelzik, ahogy a hagyomány próbálta értelmezni az evangéliumokban is előforduló „Úr rokonai” kifejezést.

A legenda azt is tudja, hogy Anna még élt, amikor a Szentcsalád Nagy Heródes halála után visszatért Egyiptomból, és megláthatta a kicsi Jézust. Lelkét angyalok vitték Ábrahám kebelére, s mikor az Úr Jézus fölment a mennybe, őt is a mennyországba vitték.

Illyés Andrásnál olvasható Szent Anna legendája végén: „Amiképpen a víz annyival tisztább, amennyivel a szép forráshoz közelebb merítették, úgy Szent Anna annyival nagyobb tisztasággal részesült a jóságos cselekedetekben, amennyivel közelebb volt a minden jóságos cselekedeteknek kútfejéhez, a Jézus Krisztushoz.

Ily kedves lévén azért Szent Anna asszony az Isten előtt, kérjük őt, legyen szószólónk ő Szent Fölségénél, és minékünk nyerjen végig megmaradó szent malasztot, hogy holtunk után mindörökké örvendezvén, dicsérhessük az Úristent a mennyei boldogságban."

Istenünk, ki Szent Joachimot és Szent Anna asszonyt arra választottad, hogy tőlük szülessék Egyszülött Fiad édesanyja, az ő közbenjárásukra kérünk, add meg, hogy elnyerhessük az üdvösséget, melyet minden nép számára ígértél.
